קיצור שלחן ערוך — הלכות קריעה

מִי שֶׁמֵּת לוֹ מֵת שֶׁהוּא חַיָּב לְהִתְאַבֵּל עָלָיו (וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן רג), חַיָּב לִקְרֹעַ עָלָיו. וְחַיָּב לִקְרֹעַ מְעֻמָּד, שֶׁנֶּאֱמַר, וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו. וְאִם קָרַע מְיֻשָּׁב, לֹא יָצָא, וְצָרִיךְ לַחֲזוֹר וְלִקְרֹעַ מְעֻמָּד. לְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לִקְרֹעַ קֹדֶם שֶׁיִּסָּתְמוּ פְּנֵי הַמֵּת בַּקֶּבֶר בְּעוֹד חִמּוּם צַעֲרוֹ.

עַל הַמֵּתִים שֶׁהוּא מִתְאַבֵּל עֲלֵיהֶם, צָרִיךְ לִקְרֹעַ בְּבֵית הַצַּוָּאר לְפָנָיו. וְצָרִיךְ לִקְרֹעַ מִן הַשָּׂפָה וּלְמַטָּה, וְלֹא לְרֹחַב הַבֶּגֶד. וְצָרִיךְ לִקְרֹעַ בְּמָקוֹם שֶׁהַבֶּגֶד שָׁלֵם מִתְּחִלָּתוֹ, וְלֹא בְּמָקוֹם הַתֶּפֶר.

חִלּוּקִים יֵשׁ בֵּין הַקְּרִיעָה שֶׁעַל אָבִיו וְאִמּוֹ לַקְּרִיעָה שֶׁעַל שְׁאָר קְרוֹבִים. עַל כָּל הַמֵּתִים, קוֹרֵעַ טֶפַח בַּבֶּגֶד הָעֶלְיוֹן וְדַיּוֹ, וְאֵין לִקְרֹעַ יוֹתֵר, מִשּׁוּם בַּל תַּשְׁחִית. וְעַל אָבִיו וְאִמּוֹ, צָרִיךְ לִקְרֹעַ כָּל הַבְּגָדִים עַד כְּנֶגֶד לִבּוֹ, (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן י סָעִיף ג, שֶׁהַלֵּב הוּא כְּנֶגֶד הַבָּשָׂר הַגָּבוֹהַּ שֶׁעַל הַזְּרוֹעַ), חוּץ מִן הַכְּתֹנֶת שֶׁאֵינוֹ קוֹרֵעַ. וְכֵן הַבֶּגֶד שֶׁהוּא לוֹבֵשׁ רַק לְעִתִּים לְמַעְלָה מִכָּל בְּגָדָיו, וְלִפְעָמִים הוּא יוֹצֵא לַשּׁוּק גַּם בִּלְעָדָיו, (כְּגוֹן מאנְטִיל מְעִיל), בֶּגֶד זֶה גַּם כֵּן אֵינוֹ צָרִיךְ לִקְרֹעַ, וְאִם לֹא קָרַע כָּל בְּגָדָיו שֶׁהוּא צָרִיךְ לִקְרֹעַ לֹא יָצָא. וְהָאִשָּׁה, מִשּׁוּם צְנִיעוּת תִּקְרַע תְּחִלָּה אֶת הַבֶּגֶד הַתַּחְתּוֹן לְפָנֶיהָ, וְתַחֲזִיר אֶת הַקֶּרַע לְצָדָדִין, וְאַחַר כָּךְ תִּקְרַע אֶת הַבֶּגֶד הָעֶלְיוֹן, שֶׁלֹּא יִתְגַּלֶּה לִבָּהּ, (וְאַף שֶׁהִיא לְבוּשָׁה חָלוּק, מִכָּל מָקוֹם אִיכָּא מִשּׁוּם פְּרִיצוּת)

נוֹהֲגִין שֶׁעַל שְׁאָר קְרוֹבִים, קוֹרְעִין בְּצַד יָמִין, וְעַל אָבִיו וְאִמּוֹ בְּצַד שְׂמֹאל, לְפִי שֶׁצָּרִיךְ לְגַלּוֹת אֶת לִבּוֹ שֶׁהוּא בְּצַד שְׂמֹאל. וּבְדִיעֲבַד, אֵין זֶה מְעַכֵּב.

עַל כָּל הַמֵּתִים, רָצָה קוֹרֵעַ בַּיָּד, רָצָה קוֹרֵעַ בַּכְּלִי. עַל אָבִיו וְאִמּוֹ, דַּוְקָא בַּיָּד. וְהַמִּנְהָג שֶׁאֶחָד מֵאַנְשֵׁי חֶבְרָא קַדִּישָׁא חוֹתֵךְ קְצָת בַּסַּכִּין, וְהָאָבֵל תּוֹפֵס בְּמָקוֹם הַחֲתָךְ וְקוֹרֵעַ. וְצָרִיךְ לְהַשְׁגִּיחַ, שֶׁיִּקְרַע בְּאֹרֶךְ הַבֶּגֶד וְלֹא בְּרָחְבּוֹ.

עַל כָּל הַמֵּתִים, אִם מַחֲלִיף בְּגָדָיו בְּתוֹךְ שִׁבְעָה, אֵינוֹ צָרִךְ לִקְרֹעַ בְּאֵלּוּ שֶׁהוּא לוֹבֵשׁ עָתָּה. וְעַל אָבִיו וְאִמּוֹ, אִם הוּא מַחֲלִיף בְּגָדָיו בִּימֵי הַחֹל שֶׁבְּתוֹךְ שִׁבְעָה, צָרִיךְ לִקְרֹעַ בָּהֶם. אַךְ לְכִבּוּד שַׁבָּת, יַחֲלִיף בְּגָדָיו וְלֹא יִלְבַּשׁ אֶת הַבֶּגֶד הַקָּרוּעַ. וְאִם אֵין לוֹ בְּגָדִים אֲחֵרִים לְהַחֲלִיף, יַחֲזִיר אֶת הַקֶּרַע לַאֲחוֹרָיו. וְהָא דְּמַחֲלִיף בַּשַּׁבָּת, הַיְנוּ שֶׁלּוֹבֵשׁ בִּגְדֵי חֹל אֲחֵרִים. אֲבָל לִלְבּוֹשׁ בִּגְדֵי שַׁבָּת, אָסוּר. (כִּדְלִקַמָּן סִימָן ריא סָעִיף י).

עַל כָּל הַמֵּתִים, (מִצַּד הַדִּין) שׁוֹלֵל (דְּהַיְנוּ שֶׁתּוֹפֵר תְּפִירָה בִּלְתִּי שָׁוָה) לְאַחַר שִׁבְעָה, וּמְאַחֶה (דְּהַיְנוּ שֶׁתּוֹפְרוֹ כָּרָאוּי) לְאַחַר שְׁלֹשִׁים. עַל אָבִיו וְאִמּוֹ, שׁוֹלֵל לְאַחַר שְׁלֹשִׁים, וְאֵינוֹ מְאַחֶה לְעוֹלָם. וַאֲפִילּוּ אִם בָּא לַחְתֹּךְ סְבִיבוֹת הַקְּרִיעָה וְלָשׁוּם שָׁם חֲתִיכַת בֶּגֶד אַחֵר וּלְתָפְרוֹ, אָסוּר. אֲבָל נוֹהֲגִין, כִּי בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים, אֲפִילּוּ עַל שְׁאָר מֵתִים, אֲפִילּוּ לִשְׁלֹל, אָסוּר. וַאֲפִלּוּ לְחַבֵּר רָאשֵׁי הַקְּרִיעָה עַל יְדֵי מַחַט, אָסוּר. וְאִשָּׁה, אֲפִלּוּ עַל אָבִיהָ וְאִמָּהּ, שׁוֹלֶלֶת לְאַלְתֵּר, מִפְּנֵי הַצְּנִיעוּת. וְכָל הַקְּרָעִים שֶׁאֲסוּרִין לְתָפְרָן,

אֲפִלּוּ אִם מָכַר אֶת הַבֶּגֶד לְאַחֵר, אָסוּר הַלּוֹקֵחַ לְתָפְרוֹ. וְלָכֵן צָרִיךְ הַמּוֹכֵר לְהוֹדִיעַ לַלּוֹקֵחַ. וְאָסוּר לְמָכְרוֹ לַגּוֹי.

עַל כָּל הַמֵּתִים, אִם לֹא שָׁמַע עַד לְאַחַר שְׁלֹשִׁים, אֵינוֹ קוֹרֵעַ. עַל אָבִיו וְאִמּוֹ, קוֹרֵעַ לְעוֹלָם בְּגָדָיו שֶׁהֵם עָלָיו בִּשְׁעַת שְׁמִיעָה. אַךְ הַבְּגָדִים שֶׁהוּא מַחֲלִיף אַחַר כָּךְ, אֵינוֹ צָרִיךְ לִקְרֹעַ.

הָרֶגֶל מְבַטֵּל גְּזֵרַת שְׁלֹשִׁים גַּם לְעִנְיַן קְרִיעָה. וְלָכֵן אִם פָּגַע הָרֶגֶל בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים, בִּשְׁאָר קְרוֹבִים יָכוֹל לִתְפֹּר לְגַמְרֵי בְּעֶרֶב הָרֶגֶל לְאַחַר מִנְחָה. וְעַל אָבִיו וְאִמּוֹ, יָכוֹל לִשְׁלוֹל.

קָרַע עַל מֵת, וּבְתוֹךְ שִׁבְעָה מֵת לוֹ מֵת אַחֵר, מַרְחִיק כְּמוֹ שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת מִן הַקֶּרַע הָרִאשׁוֹן וְקוֹרֵעַ טֶפַח, אוֹ שֶׁמּוֹסִיף עַל הַקֶּרַע הָרִאשׁוֹן טֶפַח. אֲבָל לְאַחַר שִׁבְעָה, כָּל זְמַן שֶׁהַבֶּגֶד הַקָּרוּעַ עָלָיו, מוֹסִיף עָלָיו כָּל שֶׁהוּא וְדַיּוֹ. אַךְ אִם הָרִאשׁוֹן הָיָה מִשְּׁאָר הַקְּרוֹבִים, וְהַשֵּׁנִי הוּא אָבִיו אוֹ אִמּוֹ, אֲזַי אֲפִלּוּ לְאַחַר שִׁבְעָה, צָרִיךְ לְהַרְחִיק שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת וְלִקְרֹעַ כְּדִינָא, שֶׁאֵין דִּין אָבִיו וְאִמּוֹ בְּתוֹסֶפֶת. וְהוּא הַדִּין בְּמֵת אָבִיו תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ אִמּוֹ, אוֹ בְּהִפּוּךְ.

שָׁמַע בְּפַעַם אַחַת שֶׁמֵּתוּ אָבִיו וְאִמּוֹ אוֹ שְׁנֵי קְרוֹבִים אֲחֵרִים, קוֹרֵעַ קֶרַע אֶחָד לִשְׁנֵיהֶם. אֲבָל אָבִיו אוֹ אִמּוֹ עִם אֶחָד מִשְּׁאָר הַקְּרוֹבִים, קוֹרֵעַ תְּחִלָּה עַל אָבִיו אוֹ אִמּוֹ, וְאַחַר כָּךְ מַרְחִיק שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת וְקוֹרֵעַ עַל הָאַחֵר.

חוֹלֶה שֶׁמֵּת לוֹ מֵת, אִם דַּעְתּוֹ צְלוּלָה, אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִקְרֹעַ מֵחֲמַת שֶׁהוּא מְסֻכָּן בְּחָלְיוֹ, פָּטוּר אַחַר כָּךְ מִלִּקְרֹעַ, אֶלָּא אִם כֵּן הוּא עֲדַיִן בְּתוֹךְ שִׁבְעָה, דְּחָשִׁיב שְׁעַת חִמּוּם. אֲבָל אִם לֹא יָכוֹל לִקְרוֹעַ, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיְתָה דַּעְתּוֹ צְלוּלָה, אֲזַי כְּשֶׁתָּבוֹא לוֹ דֵּעָה צְלוּלָה, הֲוֵי אָז שְׁעַת חִמּוּם שֶׁלּוֹ, וְחַיָּב אָז לִקְרוֹעַ אִם הוּא בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים. וְעַל אָבִיו וְאִמּוֹ, לְעוֹלָם.

קָטָן שֶׁמֵּת לוֹ מֵת, אֲפִלּוּ לֹא הִגִּיעַ לְחִנּוּךְ, מְקָרְעִין לוֹ קְרִיעָה קְצָת, מִשּׁוּם עַגְמַת נֶפֶשׁ לְהַרְבּוֹת הָאֵבֶל. וְאִם הִגִּיעַ לְחִנּוּךְ, מִצְוָה לִקְרוֹעַ כְּמוֹ גְּדוֹלִים.

בְּחֹל הַמּוֹעֵד, נוֹהֲגִים בִּמְדִינוֹת אֵלּוּ, שֶׁאֵין קוֹרְעִין כִּי אִם עַל אָבִיו וְאִמּוֹ, בֵּין בְּיוֹם הַקְּבוּרָה, בֵּין בְּיוֹם הַשְּׁמוּעָה, וַאֲפִלּוּ בִּשְׁמוּעָה רְחוֹקָה. אַךְ אִם מֵתוּ אָבִיו אוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם טוֹב, הוֹאִיל וְנִדְחֲתָה הַקְּרִיעָה, לֹא יִקְרַע בְּחֹל הַמּוֹעֵד עַד לְאַחַר הָרֶגֶל כְּשֶׁמַּתְחִיל לְהִתְאַבֵּל. וְעַל שְׁאָר קְרוֹבִים, אֵין קוֹרְעִין בְּחֹל הַמּוֹעֵד עַד לְאַחַר הָרֶגֶל. אַךְ אִם שָׁמַע בְּחֹל הַמּוֹעֵד שְׁמוּעָה קְרוֹבָה, שֶׁלְּאַחַר יוֹם טוֹב תְּהֵא רְחוֹקָה, בְּכִי הַאי גַּוְונָא יִקְרַע בְּחֹל הַמּוֹעֵד. (אִסּוּר שְׁרִיטָה וְקָרְחָה עַל הַמֵּת, כָּתוּב בְּסִימָן קסט).